

**BIZTANLERIA
ZAURGARRITUEK
OSASUNBIDEARAKO
SARBIDEAN
JASATEN DITUZTEN
URRAKETA
ETA OZTOPOEI
BURUZKO TXOSTEN
ALTERNATIBOA
2024**

Egikaritze-laburpena

Laguntzailea

Gobierno
de Navarra

Nafarroako
Gobernua

Proiektuaren egilea

Laguntzailea

Egilea

Munduko Medikiak Nafarroa

Equipo investigador

María Flamarique Esparza

María Cazacu

Andrea Maeztu Redín

Ikerketa-laguntzaileak

Maite García Pérez

Amaia García Bosque

Farmata Ly Watt

Arnaud Soro

Itzulpena

Andrea Ganchegui

Diseinua eta maketazioa

Cósmica® comunicación | arte | web

MUNDUKO MEDIKUAK NAFARROA

Biztanleria zaurgarrituek osasunbidearako sarbidean jasaten dituzten urraketa eta oztopoei buruzko txosten alternatiboa 2024

Identifikatzailea:241 1060018023

Izena emateko data: 06-nov-2023 6:49 UTC

Lizentzia Creative Commons

Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0

safeCreative[®]
Do what's unique

Munduko Medikiak Nafarroa
Iruña, 2024ko azaroa

**BIZTANLERIA
ZAURGARRITUEK
OSASUNBIDEARAKO
SARBIDEAN
JASATEN DITUZTEN
URRAKETA
ETA OZTOPOEI
BURUZKO TXOSTEN
ALTERNATIBOA
2024**

Egikaritze-laburpena

01. Txostena hau egitea justifikatzen duten arrazoiak

Osasun-sistema publikorako sarbideak oztopo eta urraketa handiak ditu oraindik zenbait kolektibo zaurgarrituentzat; besteak beste, pertsona migratzaileentzat, prostituzio-egoeran dauden emakumeentzat, emakumeen genitalen mutilazioa egiten den herrialdeetatik datozen emakume eta gizonentzat, Spoitoris etniako ijito errumaniarrentzat eta desgaitasunen bat duen migratzaileentzat. Oztopo horiek osasun-sistamarako sarbide ekitatiboa eragozteaz gain, haien eskubideak sistematikoki urratzen dituzte, ez dietelako funts publikoen kargurako osasun-arreta jasotzeko aukera ziurtatzen.

Txosten hau funtsezko une batean aurkezten da, Osasunari buruzko Foru Lege berria kontsultatu eta onartzeko prozesuarekin bat etorritik. Izan ere, osasun-sistema publiko, unibertsal eta ekitatiboa indartzeko beharra planteatzen da. Testuinguru horretan, funtsezkoa da biztanleria zaurgarrituen ahotsak kontuan hartzea erreforma-prozesuan. Beraz, dauden oztopoak diagnostikatzeko gain, kontsultarako tresna izatea ere du helburu.

02. Helburuak

Txosten honen bidez, hasteko eta behin, Nafarroan bizi diren biztanleek osasun-arreta jasotzeko duten eskubidea eraginkor egiten lagundu nahi da, bereziki funts publikoen kargurako osasun-arreta jasotzeko oztopoak eta urraketak jasaten dituzten kolektiboek dagokionez.

Dokumentu honek osasun-arretarako eskubidearen urraketak aztertzen ditu, bai eta Osasunbidearako sarbidean dauden oztopoak ere, batez ere zaurgarritasun-egoeran dauden biztanleei eragiten dietenak. Azterketa hori oinarri hartuta, hobekuntza-proposamen batzuk egiten zaizkie Nafarroako administrazio eta erakundeei, detektatutako oztopoak ezabatzeko eta Nafarroako Foru Komunitatean bizi diren pertsona guztiei osasun-arretarako sarbide eraginkorra ziurtatzeko.

Norainokoari dagokionez, txosten honek Nafarroako Munduko Medikuek erakundeak artatzen dituen talde zaurgarritu nagusiak ditu hizpide. Testuinguru horretan, zaurgarritasun-egoeran dauden kolektibo nagusiak identifikatu dira:

- **Prostituzio- eta sexu-esplotaziorako salerosketa-egoeran dauden emakumeak,** gaur egun edo gutxienez azken bost urteetan.
- **Emakumeen genitalen mutilazioaren bizirauleak diren emakume migratzaileak:** Migrazio-ibilbide konplexuak izan dituzten emakumeak dira, genero-indarkeriaren hainbat mota jasateko arriskuan daudenak.
- **Gizon afrikarrak,** emakumeen genitalen mutilazioa egiten den herrialdeetan sortuak.
- **Errumaniar ijitoak:** Ijito-etniako kolektiboa (romá), eta, zehazki, Spoitoris taldekoa.
- **Desgaitasuna duten migratzaileak:** Talde honek barne hartzen ditu egoera administratibo irregularrean dauden pertsona helduak eta desgaitasunen bat duten adingabeak.

Txostenaren helburua ez da osasun-arretarekin lotutako helburu guztien azterketa xehea egitea, baizik eta landa-lanetik sortu diren urraketa kritikoenei erreparatzea.

03. Metodologia

Txostenak analisi kuantitatiboa eta kualitatiboa konbinatzen ditu, 2022ko urtarriletik 2024ko ekainera bitartean Nafarroan osasun-sistamarako sarbidean izandako urraketak eta oztopoak identifikatzeko. Ikerketa genero-ikuspegiarekin eta marko antropologikoarekin garatu da. Honako hauek izan dira erabilitako tresna metodologikoak:

- **Bigarren mailako iturriak aztertzea,**

Osasunerako sarbidearekin lotutakoak, nazioarteko, estatuko eta foru-mailako arau-esparruak kontuan hartuta.

- **Barne-datuen ustiaketa estatistikoa,**

Munduko Medikuek elkarrearen barne datu-basearen bitartez, erakundeak artatutako

pertsoneri, eta bizi izan dituzten eskubide-urraketei buruzko informazio xehea biltzen duena.

- **Talde triangeluarrak,** honako kolektibo hauekin:

- Prostituzio-egoeran dauden emakumeak
- Emakumeen mutilazio genitalaren eta bestelako indarkeria-moduen biktima izandako emakume afrikarrak eta gizon afrikarrak
- Errumaniar jatorriko eta Spoitoris ijito-etniako gizon-emakumeak

- **Galdetegiak,** Nafarroan lan egiten duten hirugarren sektoreko erakundeei (Erantzukizunen Titularrak) bidalitakoak.

04. Osasun-sistemako sarbideko urraketak eta oztopoak Nafarroan

4.1 Nafarroan osasun-sistamarako sarbidea izateko lege-esparrua eta izapideak

7/2018 Errege Lege Dekretuak osasun-laguntzaren unibertsaltasuna berrezarri zuen Espainian, 16/2003 Legea aldatuz, aldi berean, alde aurretik 16/2012 Errege Lege Dekretuak aldatu zuena, zeinak administrazio-egoera irregularrean zeuden migratzaileei osasun-sistamarako sarbidea mugatu baitzien. 2018ko arau berriak egoiliar guztiei osasun-arreta ziurtatzea helburu bazuen ere, "eskubidearen titularrak" eta "eskubidea aitortzen zaien pertsonak" ezberdintzen ditu. 16/2003 Legearen arabera, titularrak dira Espainiako nazionalitatea duten pertsonak eta legezko bizilekua duten atzerritarrak, baldin eta osasun-prestazioaren estaldura beste bide batetik egiaztatzeko betebeharra ez badute; eskubidea formalki aitortzen da GSINaren bidez,

osasun-txartela jaulkita. Egoera irregularrean dauden atzerritarrentzat, 3 ter artikulua xedatzen du arreta jaso ahal izango dutela baldin eta osasun-prestazioaren estaldura beste bide batetik egiaztatzea behartuta ez badaude, osasun-arretarako eskubidea jatorrizko herrialdetik esportatu ezin badute, eta ordaintzera behartuta dagoen hirugarrenik ez badago. Autonomia-erkidegoen ardura da pertsona horiei funts publikoen kargurako osasun-arretarako sarbidea izateko aukera ematen dieten dokumentuak kudeatzea¹.

1. Informazio gehiagorako, ikus txosten osoa, 18. orrialdea.

4.2 Osasun-sistemako sarbideko urraketak eta oztopoak, Nafarroan herritar zaurgarrituen osasunerako eskubidea eragozten edo mugatzen dutenak

OZTOPO ADMINISTRATIBOAK

Erroldatzea eta osasun-txartela lortzeko zailtasunak ohiko oztopo garrantzitsuen artean gailentzen dira. Praktikan, administrazio-egoera irregularran dauden migratzaileek Nafarroan 90 eguneko bizilekua egiaztatu behar dute gutxienez, erroldan inskribatuz, funts publikoen kargura finantzatutako osasun-arreta eskuratzeko osasun-txartela eskuratzeko. Eskakizun horrek ez du lege-babes argirik, eta badirudi gehiago oinarritzen dela hartutako ohitura batean formalki ezarritako araudi batean baino.

Halaber, oso ohikoa da “osasun-laguntzarako eskubidea esportatu ez izanaren ziurtagiria” eskatzea. Dokumentu hori lortzea konplexua edo nekeza da, eta jatorrizko herrialdeetako administrazio eskudunek ez dute beti izapidea errazten. Ondorioz, pertsona asko irteera argirik gabeko prozesu burokratiko batean harrapatuta geratzen dira.

Bestetik, beste autonomia-erkidego batean jaulkitako osasun-txartelak dituzten pertsonak, Nafarroara aldatzean, ez dira lekualdatutzat hartzen, eta horrek osasun-laguntzarako sarbidea eragozten die. Era berean, Nafarroan osasun-laguntzarako eskubidea aitortuta duten baina OTIa jasotzen ez duten pertsonen ere, bizileku-egiaztagiri gisa errolda-ziurtagiria ez aurkezteagatik, ez zaie aitortzen beste autonomia-erkidego batean lekualdatuta daudela.

OZTOPO LINGUISTIKOAK ETA KULTURALAK

Pertsona guztiek ez dute gaztelania-maila nahikorik Nafarroako osasun-sistemarako sarbidea izateko behar diren prozesu burokratikoak aurrera eramateko, eta administrazioak itzulpengintzarako eta interpretaziorako dituen baliabideak ez dira sarri

erabiltzen. Gainera, baliabide horiek ez dute erromani hizkuntza kontuan hartzen, nahiz eta hori den spoitoris kolektiboko pertsona ugari, batez ere adinekoek, errumanieraren edo gaztelaniaren ordez hitz egiten duten hizkuntza. Ondorioz, teknizismoak eta prozesuak ulertzea zailagoa zaie.

Erakundeen % 50ak dio itzulpeneko eta bitartekaritza kulturalako mekanismorik ez izatea dela migratzaileentzako oztopo nagusietako bat.

Jatorri etnikoan, migrazio-estatusen eta egoera sozioekonomikoan oinarritutako diskriminazioa ere oztopo garrantzitsua da. Parte hartu duten erakundeen % 42k osasun-sistemaren barruko arraza-diskriminazio eta xenofobia-kasuen berri eman zuen.

OZTOPO INFORMATIBOAK

Oztopo linguistikoak eta informazio eskuragarriak eta ulergarriak eza erronka garrantzitsuak dira Nafarroako migratzaileentzat. Osasun-zentroetako eta ospitaleetako administrazioko mostradorea da osasun-sistemarako sarbidea izateko informazio-puntu nagusia. Hala ere, jende askorentzat, mostradore horiek dira gaingiditu beharreko lehen oztopoa. Erroldatuta egon gabe ez da baimendu ohi gizarte-lanarekin hitzordurik eskatzea.

Bestalde, Spoitoris taldeko ijito errumaniarrek alfabetatze-maila txikiak dituzte, eta ezaugarri hori funtsezko eragilea da osasun-sistemaren funtzionamendua ulertzearekin eta eskatzen diren izapideekin zerikusia duen guztian. Europar Batasuneko kide den herrialde bateko herritartasuna izateagatik, errumaniar jatorriko ijito etniako pertsona gehienei Europako Osasun Txartela (EOT) izapidetzea eta/edo osasun-laguntzarako eskubidea esportatu ez izana egiaztatzea exijitzen zaie. Alfabetatze digital eta linguistiko maila baxuekin prozesu konplexu

horiek burutu behar izateak oztopo handiak eragiten ditu izapideak egiteko eta Errumaniako eta Espainiako administrazioen artean bitartekari lanak egiteko orduan.

Osasun-eskubideei eta arreta medikoa lortzeko beharrezko prozedurei buruzko informazio argia eta ulergarria ez izatea da erakundeek nabarmentzen duten beste oztopo nagusietako bat. Teleitzulpen-zerbitzu bat dagoen arren, ez da maiz erabiltzen. Hainbat hizkuntzatan informazio-baliabiderik ez dagoenez eta osasun-zentroetan itzultzailerik edo kultura-bitartekaririk ez dagoenez, migratzaile askok edo gaztelania menderatzen ez dutenek ezin dute ulertu nola izan sarbidea eskuragarri dauden osasun-zerbitzuetara.

OZTOPO EKONOMIKOAK

Migratzaileek askotan aurre egin behar izaten diete behar duten arreta medikoa eskuratzea eragozten dieten kostuei.

Osasun-txartel aktiborik ez duten pertsonen zerbitzu jakin batzuetarako alde aurretik ordaintzeko eskatzea edo estaldurarik ez izatea osasunerako eskubidearen urraketa larria da, premia handiena duten pertsonen funtsezko tratamenduak eskuratzea eragozten baitu. Ildo horretan, parte-hartzaile guztiek baieztatu zuten, nahiz eta, azkenean, lehen mailako arretako kontsultetan artatzen zituzten (ahalegin eta gaizki-ulertu askoren ondoren), gero jasotako zerbitzuengatik fakturak bidaltzen zitzaizkiela, eta pilatuz doazela. Kontsultatutako gizarte-erakundeen % 25ak adierazi zuen eskubideen titularren ehuneko handi batek osasun-laguntza ordaindu behar izan duela. Egoera horrek inpaktu finantzario handia sortzen du talde horietan, eta horietako askok dagoeneko zailtasunak dituzte oinarritzko premiak asetzeko, hala nola elikadura, etxebizitza eta garraioa.

OZTOPO FISIKOAK

Irisgarritasun fisikoak esan nahi du zerbitzu medikoek geografikoki eskuragarri eta egokituta egon behar dutela pertsona guztientzat, baita desgaitasunen bat dutenentzat ere. Hori horrela izanik ere, Nafarroako migratzaileek oztopo esanguratsuak dituzte, geografikoak zein mugikortasunekoak, eta horrek osasun-zerbitzuetarako sarbidea zaildu egiten die.

Oztopo-mota hori bereziki garrantzitsua da landa-eremuetan, garraio-azpiegitura mugatua baita.

Gizarte-erakundeek jasotako testigantzek erakusten dutenez, pertsona zaurgarri askok larrialdi-zerbitzuetara jotzen dute osasun-arreta jasotzeko bide nagusi gisa, ezin baitute erregulartasunez joan lehen mailako arretako kontsultetara. Larrialdi-zerbitzuak erabiltzeak berekin dakar, halaber, kaltetutako pertsonen ez dutela jarraipen egokirik jasotzen beren egoera kronikoetarako edo ez hain larrietarako.

05. Ondorioak

Txosten honetan egindako analisiak agerian utzi du askotariko oztopoak daudela Nafarroan osasun-sistema publikorako sarbide ekitatiboa eragozten dutenak, bereziki kolektiborik zaurgarrituenezat. Oztopo horiek zuzenean urratzen dute funts publikoen kontura osasunerako sarbidea izateko eskubidea. Jarraian, azterlanetik ateratako ondorio nagusiak zehazten dira, oztopo horien eta pertsona horien eskubideen urraketen arteko lotura azpimarratuz.

- Osasunerako eskubidea, oinarrizko eskubidetzat hartzen dena, urratu egiten da egiturazko oztopoek eragozten dutenean kolektibo jakin batzuek Estatuaren funtsekin finantzaturako osasun-zerbitzu publikoak eraginkortasunez erabili ahal izatea. Txosten honetan identifikatutako oztopoak —administratiboak, fisikoak, ekonomikoak, informatiboak eta kulturalak— urraketa argi eta garbiak dira Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak osasun-sistamarako sarbide unibertsala ziurtatzeko dituen betebeharrei dagokienean. Ildo horretan, nabarmendu behar da oztopo horiek deuseztatzeke neurri egokirik ez egoteak betekotu egiten duela kolektibo zaugarrienen gizarte- eta osasun-bazterketa.
- Oztopo fisikoak, hala nola osasun-zentroetatik urrun egotea edo landa-eremuetan garraio egokirik ez izatea, osasun-arretarako sarbidea eragozten duten beste oztopo garrantzitsu bat dira. Oztopo geografiko horiek neurritz kanpoko eragina dute landa-eremuetan bizi direnengan edo mugikortasun urriko pertsonengan. Pertsona horietako askorentzat, osasun-zentroekiko distantzia eragozpen bat da osasun-arreta egokia jasotzeko, eta horrek areagotu egiten du haien zaugarritasuna.
- Oztopo linguistiko eta kulturalak gainditzeko baliabide egokirik ez izatea osasun-bazterketako beste modu bat da. Bereziki, gaztelania menderatzen ez duten kolektibo migratzaileek edo gutxiengo etnikoetako pertsonak, hala nola Spoitoris taldeko ijito errumaniarrek (teleitzulpen-sisteman sartuta ez dagoen hizkuntza batekin) zailtasun larriak dituzte osasun-zerbitzuak nola erabili edo zer prozedura jarraitu behar dituzten ulertzeko. Osasun-zentroetan itzultzailek eta kultura-bitartekaririk ez egoteak eta teleitzulpen-sistema gutxi erabiltzeak are larriagoa bihurtzen dute egoera hori, eta, ondorioz, gaizki-ulertuak eta desinformazioa sortzen dira osasun-sistema publikorako sarbidea eraginkor egiterakoan.
- Pertsona askok ez dituzte osasun-zerbitzu publikoetarako sarbidea izateko beharrezkoak diren prozedurak ezagutzen, ez eta funts publikoekin finantzaturako arreta medikoari dagokionez dituzten eskubideak ezagutzen ere. Informaziorik ezak eta kolektibo horien hizkuntza- eta kultura-premietara egokitutako informazio-kanpainarik ez izatea haien bazterketa-egoera betekotzen du. Osasun publikorako sarbidea izateko eskubideei buruzko ezagutzarik eza, berez, osasunerako eskubidea urratzen duen oztopoa da. Pertsonak ez badaude behar bezala informatuta Estatuak finantzaturako zerbitzuak eskuratzeko moduari buruz, osasun-arretarako sarbide unibertsala eta bidezkoa ziurtatzeko betebeharra ez da behar bezala betetzen ari.
- Argi geratu da burokrazia eta baldintza administratibo jakin batzuk exijitza (errolatuta egotea edo osasun-txartela izatea, esaterako) oztopo esanguratsuak direla osasun-sistamarako sarbidea izateko. Egoera irregularrean dauden edo bizileku finkorik ez duten pertsona ugarirentzat, izapide horiek lorrezinak dira, eta, hortaz, osasun-sistema publikotik kanpo geratzen dira.
- Errumaniar jatorriko spoitoris ijitoek, AIZrik ez duten Europako herritarrak izanik, osasun-sistamarako sarbidean bi oztopo dituzte: batetik, Europako osasun-txartela izapidetzeko exigentzia, eta, bestetik, Errumaniak jaulkitako dokumentu bat eskatzea, “osasun-laguntzarako eskubidea esportatu ez izana” egiaztatzeko. Horrek esan nahi du eskubideen titularrak “paziente pribatu” gisa agertzen dela

Osasunbidean. Beste herrialde batzuetako migratzaileek ere "osasun-laguntzarako eskubidea esportatu ez izana" egiaztatu behar izaten dute maiz, baita Europar Batasuneko beste herrialde batzuetan egonaldi oso laburrak egin dituztenean ere.

- Espainiako Estatuan bizi diren pertsona guztiek osasuna babesteko eta funts publikoen kargurako osasun-arreta jasotzeko eskubidea dute, eta, horrenbestez, lurraldean bizi diren eta egoiliar gisa erregistratuta ez dauden atzerritarrek barne hartzen dira. Baina, exijitutako dokumentazioa aurkeztu ezin duten atzerritarrek osasunerako sarbidea izateko mekanismoak badituzte ere, praktikan, osasun-zentroetako harrera-langileen eta gizarte-langileen ezjakintasunak, kultura-, hizkuntza- edo prestakuntza-oztopoekin batera, OTIa eskuratzea ez da oso izapide lorgarria herritar horientzat. Horrela bada, gizarte-erakundeen laguntza funtsezkoa da osasun-laguntzarako eskubidea eraginkor egiteko. Aurreko egoera dela-eta, kasu askotan larrialdi-zerbitzuetan eta osasun-zentroetan emandako osasun-arretaren fakturak igortzen dira.
- Gure erkidegoan bizi diren atzerritar jatorriko biztanleek, nahiz eta AlZrik ez izan, Osasunbidearako sarbidea izan behar dute, kostu gehigarririk gabe. Hau da, behar duten osasun-arreta jaso behar dute, arreta hori fakturatu gabe.
- Gainera, beharrezkoa da Osasunbideak onargarritasunean lan egitea, biztanle horien osasunerako eskubidea ziurtatzeko hobekuntza-tresna gisa, eta horretarako baliabide egokiak eta beharrezkoak gaitzea.

05. Gomendioak

1. Nafarroan osasun-arretarako sarbidean esku hartzen duten baliabideak indartzea.

Funts publikoen kargura osasun-arreta eskuratzeko desberdinkeriak murriztu behar dira, osasun-eskubidea ekitate-baldintzetan baliatu ahal izateko. Hori lortzeko, honako hau gomendatzen da:

1.1 Lehen Mailako Arretaren jarraipena erraztea: Osasun-langileen errotazio handia al bait gehien murriztea, artatutako pertsonen konfiantzazko harremana izan dezaten langileekin, bizitza osoan zehar haien osasun-egoeraren jarraipen egokia izate aldera.

1.2 Gizarte-zerbitzuak indartzea eta gizarte-langileen kopurua areagotzea: Osasun-zentroetan gizarte-zerbitzuetara bideratutako baliabideak areagotzea, sistema arinduz. Gainera, ezinbestekoa da erroldatze-eskakizuna loteslea ez izatea gizarte-laneko zerbitzuak muga burokratikorik gabe erabili ahal izateko.

1.3 Osasun-langileak sarbide-araudian gaitzea: Osasunbideako langileei indarrean dagoen araudiari buruzko prestakuntza ematea, Nafarroako osasun-sistema publikorako sarbidea ziurtatzeko, gaur egun pertsona zaurgarrituei eragiten dien eskubideen urraketa desagerraraziz.

2. Nafarroan herritar zaugarrien osasun-bazterketa desagerraraztea.

Premiaz ezarri behar da osasun-arreta publikorako sarbide unibertsala ahalbidetuko duen mekanismo bat, Nafarroako egoiliar batzuei osasun-laguntzarako eskubidea aitortzea eragozten dieten oztopo administratiboak kenduz. Horretarako, honako neurri hauek proposatzen dira:

2.1 Emakumeen genitalen mutilazioa, prostituzioa, sexu-esplotaziorako salerosketa eta sexu-esplotazioa bezalako indarkerien biktima diren emakumeen osasun-arretarako eta osasun-egoeraren jarraipenerako eskubidea ziurtatzea, Emakumeen aurkako indarkeriari aurre egiteko apirilaren 10eko 14/2015 Foru Legean xedatutakoaren arabera.

2.2 Baliabide urriko pertsonen sendagaietarako sarbidea izango dutela ziurtatzea: Sendagaiak eskuratzeko erraztasunak ematea, kostu horiek estali ezin dituztenentzako ordainketa-salbuespenak ezarri, eta tratamenduetarako sarbidean ekitatea ziurtatzea.

2.3 Gerora arreta fakturatzea dakarten asistentzia-parteen jaulkipena etetea. Ziurtatzea pertsona zaugarri bakar bat ere ez dela behartua izango osasun-zentroetako premiazko arretengatiko kostuak bere gain hartzera.

2.4 Adingabeentzako eta haurdun dauden emakumeentzako arreta ziurtatzea:

Nafarroan bizi izandako denbora edo administrazio-egoera edozein dela ere, adingabe eta haurdun dauden emakume guztiak osasun-arreta murrizketarik gabe jasotzen dutela ziurtatzea.

2.5 Intimitaterako eskubidea urratzen duten prozedurak desagerraraztea:

Osasun-arreta publikorako sarbidea eskatzean pertsonen informazio pertsonala edo migrazio-egoera beharrik gabe agerian jartzen duten administrazio-prozedurak saihestea.

2.6 Lehen Mailako Arreta behar adina langile eta baliabidez hornitzea:

Osasun-langileen kopurua areagotzea, pertsona zaurgarrituek arreta garaiz eta modu egokian jasotzen dutela ziurtatzeko.

2.7 Osasun-zentroetan bitartekaritza-, itzulpen- eta interpretazio-zerbitzuak ziurtatzea:

Osasun-zentroetan kulturarteko itzulpen-, interpretazio- eta bitartekotza-zerbitzuak eskura daudela ziurtatzea, migratzaileek beren testuinguru kulturalera egokitutako informazio argia eskuratu ahal izan dezaten.

2.8 Garraio publikoaren bidez osasun-zentroetarako konexioa ziurtatzea:

Osasun-zentroetarako irisgarritasuna hobetzea, osasun-zentro guztiak urrutiko eremuetan bizi diren edo mugikortasun-zailtasunak dituzten pertsonen sarbidea erraztuko dien garraio publikoa izango dutela ziurtatuz.

2.9 Hiru hilabeteko bizilekua frogatze aldera erroldatzea ez dadin osasun-laguntzarako sarbidea izateko baldintza izan,

eta pertsona guztiak, beren administrazio-egoera edozein dela ere, osasun-zerbitzu publikoak erabili ahal izango dituztela ziurtatzea.

2.10 "Osasun-laguntzarako eskubidea esportatu ez izana" egiaztatzeko alternatibak ematea,

zinteko aitorten bat edo beste administrazio-mekanismo batzuk erabiliz. Horrela, saihestu egingo da migratzaileak sisteman sartzea atzeratzea eta haien arreta ziurtatzea.

2.11 OTI jaulkitzea Nafarroan osasun-laguntzarako eskubidea aitortuta duten pertsona guztiei.

OTIa errazteak aukera emango du osasun-zerbitzuetarako sarbide ekitatiboagoa izateko, eta Foru Komunitatean bizi diren pertsona guztiak osasun-arreta jasotzeko duten eskubidea betetzen dela ziurtatuko du.

2.12 Prozedura berezia benetan aplikatzen dela ziurtatzeko neurriak ezartzea,

Foru Komunitatean 90 egun baino gutxiagoz bizi diren edo bizileku luzeagoa egiaztatu ezin duten pertsona guztiei OTIra sarbidea errazteko.

2.13 Prozedura bereziaren bidez OTIa eskuratzeko interesdunaren osasun-, gizarte- eta ekonomia-premiaren inguruabarrak baloratzeko eskakizuna kentzea;

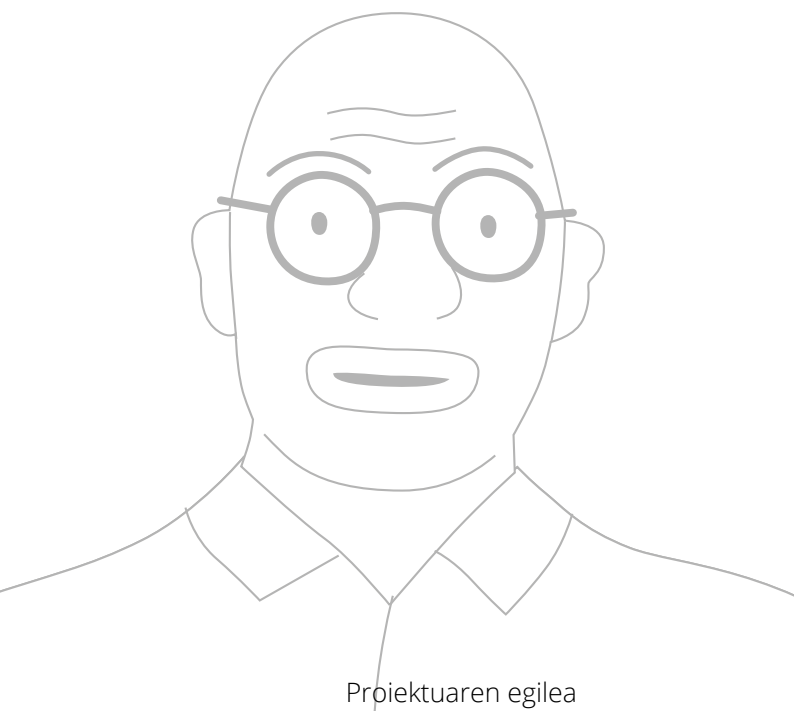
izan ere, 16/2003 Legearen 3 ter artikulua ez du xedatzen gizarte-lanari buruzko txostena egin behar denik inguruabar horiek baloratzeko.

Gehigarria: Desgaitasuna duten migratzaileak

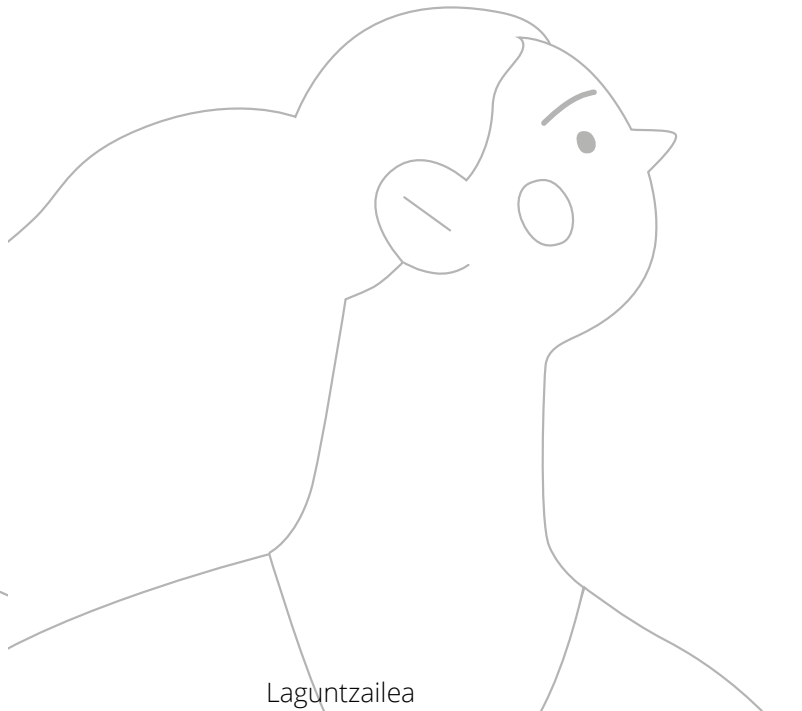
Desgaitasuna duen biztanle migratzaileek zaurgarritasun-egoera bikoitza jasaten dute: batetik, etorkinak izatea, eta, bestetik, desgaitasuna izatea. Eragile horiek diskriminazioa eta bazterketa dakarte osasun-sistemaren barruan; izan ere, osasun-txartela lortzeko oztopo administratiboek, hala nola erroldatze-beharrak, pertsona horiei funtsezko osasun-zerbitzuetarako sarbidea eragozten die. Gainera, batzuetan osasun-zentroetan ez dago itzulpen- eta interpretazio-mekanismoak, eta hori oztopo larria da desgaitasun sentzoriala edo kognitiboa duten pertsonentzat. Jarrerarekin eta kultura-diskriminazioarekin lotutako oztopoak ere erronka bat dira, eta eragin negatiboa dute arreta-esperientzian, eta, kasu batzuetan, zerbitzuak bazter geratzea eragiten dute, esate baterako, zainketa intentsiboetarako edo tratamendu espezializatugetarako sarbideetik.

Horrez gain, egungo araudiak ez du baimentzen desgaitasunaren aitortpen formal egitea administrazio-egoera irregularrean dauden pertsoneri, eta horrek mugatu egiten du haien bizi-kalitatea eta osasun-sisteman sartzea hobe lezaketen laguntza eta baliabide espezifikoetarako sarbidea. Erakundeen aitortpen falta horrek haien zaurgarritasun-egoera larriagotzen du eta desberdinkeriak betikotu egiten ditu, eta, aldi berean, areagotu egiten ditu haien oinarritzko osasun-premiak asetzeko zailtasunak.

Txostenak azpimarratzen du premiazkoa dela osasun-sistema egokitzea kolektibo horri arreta egokia emateko. Horrek barne hartzen du langileak gaitasun kulturaletan trebatzea eta desgaitasunen bat duten eta zaurgarritasun-egoeran dauden pertsoneri arreta espezifikoa ematea, bai eta osasunerako eskubidea modu inklusiboan, eskuragarrian eta errespetuz ziurtatuko duten politikak ezartzea ere.

Proiektuaren egilea

Laguntzailea

**GAIXOTASUN GUZTIEI
EGITEN DIEGU AURRE,
BAITA INJUSTIZIARI ERE**

**COMBATIMOS TODAS
LAS ENFERMEDADES,
INCLUIDA LA INJUSTICIA**

**Mundiko Medikiak
Nafarroa**
medicosdelmundo.org